

“Novè 2a”: una obra en memòria dels pisos de Can Garcia

MIQUEL CASANOVAS

FOTOS: DAVID FAJULA | FONTS: MUSEU DEL TER

Des de fa uns anys, el Museu del Ter, amb la col·laboració de CorCia Teatre, ens recorda bocins de la nostra vida i de la dels nostres avis i, fins i tot, besavis, que en definitiva és la vida que hem heretat. Ho fan en un format de petites representacions teatrals que CorCia Teatre fa néixer de testimonis directes o de documents que li facilita el Museu. Així, hem pogut conèixer, per exemple, “Ànimes de Batan”, que mostra la vida en la nova societat industrial, o “Bates Blaves”, que representa la duresa amb què la societat va tractar a les primeres treballadores del tèxtil. L’última obra ha estat *Novè 2a*, una docusèrie i teatre en memòria dels pisos de Can Garcia.

El Museu del Ter no és un simple dipòsit de màquines i documents, sinó que és una “fàbrica” que recupera la memòria viva dels manlleuencs i manlleuenques; només cal que la ciutadania els faci arribar “cotó”, perquè el Museu el fili i CorCia Teatre el teixeixi. Precisament per aquesta raó, exveïns de Can Garcia (alguns dels quals

Els pisos han de Can Garcia han reflectit els moviments de població a Manlleu

ja no estan entre nosaltres, com en Pepe Almansa o l’Àngel García) i l’Associació de veïns del barri de l’Erm van acudir al Museu del Ter. Els semblava que la circumstància de la desconnexió del segon bloc dels pisos Garcia calia aprofitar-la, no per iniciar els dies de l’oblit, sinó per encetar els dies del record. En definitiva, per veure quin camí ha fresat la gent dels blocs i el seu entorn cap a un demà ple de dubtes i d’incerteses.

Podríem apropar-nos a Can Garcia des de diferents perspectives: l’econòmica, la urbanística, l’arquitectònica, la demogràfica... Totes elles contribueixen a la configuració d’un àmbit social i cultural específic.

Les dècades dels 70 i 80, marcades per l’arribada dels ‘altres catalans’, tal com anomenava Paco Candel a les persones arribades, sobretot, d’Andalusia, i, a partir dels anys 90, amb una forta incidència dels ‘nous catalans’, persones procedents d’altres països, sobretot del Marroc. Bona part d’aquestes persones s’allotjaren als barris de la zona nord de Manlleu: La Coromina, el Vilamirosa i, sobretot, l’Erm. En ple centre d’aquest darrer barri trobem els blocs de Can Garcia, que,

a través dels anys, han reflectit els moviments de població de la zona, així com els canvis socials i culturals que s’hi generaven, els quals, òbviament, han repercutit en el conjunt de Manlleu. Així és com Can Garcia esdevé, segons la gent del Museu, icona d’una època que abasta des del final dels anys seixanta fins a l’actualitat. Temps de resposta als reptes de la *Ciutat de la immigració* i *Ciutat de la diversitat cultural*, que descriu el llibre editat pel Museu de Ter l’any 2007, *Nouvinguts a la ciutat*.

LA VIDA ALS PISOS DE CAN

GARCIA

El *Novè 2a*, la docusèrie i obra de teatre formada per sis capítols i presentada pel Museu, cal situar-la en aquest context. Aquesta s'havia de representar l'any passat, però no va ser possible per raons de salut pública. El capítol zero presenta l'obra, i els cinc següents introdueixen els diferents personatges que intervenen. Aquests capítols aporten frescor i immediatesa a l'obra, amb les manifestacions de

persones que, des d'un lloc o altre, han participat en el "teatre de Can Garcia". L'encant de la proposta feta per CorCia Teatre és l'ús d'un llenguatge que permet agafar distància als qui van viure als edificis, però també facilita l'apropament als pisos d'aquells que no hi han viscut mai. Aquesta correcció de les distàncies d'uns i altres pot contribuir a contrastar opinions força distants. En el tercer capítol de la sèrie, l'Àngel García explica la comoditat que generava tenir al barri tot el necessari per al dia a dia, amb persones d'idioma i costums comuns. Un fet que no incitava als veïns de Can Garcia a desplaçar-se a la plaça Fra Bernardí. Alguns dels veïns,

creure. Aquest fet era habitual: la realitat s'havia d'adaptar a l'estereotip. També hi havia qui posava una frontera a l'avinguda de Roma en sentit Torelló, explica en Pere Prat. Més enllà ja no era Manlleu, era "Vietnam" o "terra de moros", segons l'època.

I és que no és fàcil l'acoblament en la mateixa comunitat. Persones amb experiències i adhesions culturals diferents: costums, maneres d'entendre la vida, expressions folklòriques... Potser per això, moltes vegades, la persona emigrada en el seu poble és considerat com un contaminat cultural, i en el lloc d'arribada, com un intrús, tot i ser un "invitat". Al principi dels anys 70 es troben en el periòdic *MANLLEU* notes com la següent:

"Productores": Peones, mujeres y obreros cualificados... faltan 100 hombres y 100 mujeres... explicar estas necesidades a quienes moran/ mueran en otras regiones... Quizá podrían hacerse eco de estas necesidades entre parientes y amigos del pueblo...

Com diu en Pere Casas en el capítol tres, el creixement econòmic de Manlleu no hagués estat viable sense la col·laboració de persones

Tots els capítols del 'Novè 2a' es poden veure al canal de YouTube del Museu del Ter

fins i tot, se sentien assenyalats com a "diferents", una diferència que anava lligada moltes vegades a prejudicis o estereotips negatius. La Cristina Bach i Carrió (capítol 5), que va passar la seva joventut als blocs, explica que va tenir bona sintonia amb tothom i va fer molt bones amistats. Les seves companyes de treball, però, no s'ho poden

arribades d'altres pobles o d'altres països.

UN CANVI GLOBAL

El Novè 2a ens presenta dues fonts de diversitat cultural. Una és la que heretem, i l'altra és la que s'incorpora de bell nou gràcies al reconeixement de drets no només ignorats fins ara, sinó que també penalitzats legalment i/o socialment. Em refereixo a la proposta d'alternatives diferents de la família tradicional en les relacions de parella que trobem en el Novè 2a. Per si no n'hi hagués prou, aquesta alternativa la proposen les dones saltant-se "l'ordre establert": conservar i transmetre els costums.

L'objectiu de les cultures és aconseguir un marc que orienti les relacions socials i les relacions amb el medi natural, per tal que siguin beneficioses per tothom. Canvien les persones i canvia el medi, així doncs, les cultures han de canviar des de la seva pròpia arrel. Aquest reemplaçament és part de la seva essència si és que no es volen reduir a simples objectes de museu. Can Garcia ha estat, durant molts anys, la gran porta d'arribada a Manlleu de persones de cultures

diferents. Pels seus pisos hi va passar molta gent de diferents orígens i també de diferents vinculacions socials i cíviques. És cert que hi havia barreres, però això no va impedir que molts veïns de Can Garcia assumissin un compromís cívic pels nous temps.

A mitjans dels anys setanta, la "modernitat" dels pisos que assenyala en Pere Prat en el capítol 4, no és suficient per evitar que es comencin a llogar i a vendre habitatges de segona mà. Aissa, al capítol 2, n'és un comprador. Això va provocar molt moviment de població, cosa que va dificultar la vida comunitària. Cap a l'any 1970, quasi el 88% de les persones que vivien als blocs eren d'altres comunitats autònomes. Quan comencen a buidar-se per la seva desestructuració, prop del 75% dels que hi viuen vénen d'altres països, principalment del Marroc. El Novè 2a és testimoni d'aquest procés. No obstant això, els pisos eren una autèntica referència. L'Antonio García, que hi havia viscut, en el capítol 0, explica que un dia, a l'estació de tren, va pujar un noi al cotxe, i l'única referència que tenia era un paper escrit que deia Can Garcia. Jo mateix, fa anys, vaig pujar un autoestopista. No entenia a quin poble anava, fins que va veure el rellotge d'aparcament que regalava

la Caixa de Manlleu i assenyalà la paraula Manlleu. Quan vàrem arribar no tenia cap adreça. Quan li vaig dir Can Garcia, problema resolt. L'any 1978 quan vaig arribar a Manlleu els dos primers pisos que em va oferir la immobiliària eren de Can Garcia. L'obra acaba en el 9è 2a, on hi són tots i totes, però, no hi ha final. No pot haver-hi final perquè el "teatre" continua. Can Garcia no es veu, però existeix i fóra bo esbrinar què

Si un dia entreu en un gè 2a, paladegeu els nous coneixements i sentiments que hi trobareu

ens diu amb les receptes que ens han proposat els seus veïns i veïnes. Ells diuen temps i paciència, i tots els productes a la mateixa olla bullint junts. Aquesta era la proposta de l'Escola d'Adults que explicava la Montse Llorens en el capítol 4, quan destacava que l'Escola s'havia d'adaptar a l'entorn. Afavorir que les persones s'associessin per tenir elements de referència propis i compartir-los. Així va néixer el Grup de Dones de Manlleu, La Penya Flamenca, Jameiat Essalam i un centre cívic on bullien plegats amb l'A. de VV. per a fer del Novè 2a, el pis de tothom.

